

Mottagare

Tekniska nämnden

Nordkalk planerad utvidgning täktverksamhet

Förslag till beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att godta den kvalitet som finns i Pall 2-sjön. Det innebär att Region Gotland måste investera i ett mer avancerat dricksvattenreningsverk för att vattnet uppnår dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter.
2. Tekniska nämnden beslutar att nämnden inte har något att tillägga i Region Gotlands utkast till yttrande.
3. Tekniska nämnden beslutar att inte vara representerat på huvudförhandlingen.

Sammanfattning

Historik från maj 2024

Mark- och miljödomstolen förelägger den 8 maj 2024 Region Gotland att lämna in skriftligt yttrande över Nordkalks ansökan om tillstånd till befintlig och utökad täktverksamhet på fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94, Gotlands kommun.

Tekniska nämnden beslutar den 17 juni 2024 i ärende TN 2023/3378 att via Regionstyrelsen att lämna yttrande till Mark- och miljödomstolen.

Region Gotland deltar på huvudförhandlingen 22-24 oktober 2024 och den 23 december samma år meddelar Mark- och miljööverdomstolen dom med tillstånd till 30 års verksamhet.

Region Gotland överklagar domen med avseende på ansvar för privata brunnar inom eller utanför påverkansområdet.

Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd och 30 september 2025 lämnar Region Gotland justerat yttrande att ansvar för privata brunnar utanför påverkansområdet utgår.

Mark- och miljööverdomstolen ger Region Gotland den 3 februari 2026 tillfälle att yttra sig angående Nordkalks yttrande senast vid huvudförhandlingen den 21-23 april.

Framåt

Region Gotland ska skicka yttrande efter Regionstyrelsens sammanträde den 31 mars 2026, varför tekniska nämnden den 12 februari 2026 beslutade om extra insatt sammanträde den 20 februari 2026 för detta.

I yttrandet som skickas till Mark- och miljööverdomstolen vidhåller Region Gotland sitt yrkande med avseende på ansvar för privata brunnar inom påverkansområdet.

Mark- och miljödomstolen föreskrev inga villkor om reningsgrad, och ansåg att det inte var skäligt att lägga reningskostnaden på bolaget. Frågan om vattenrening prövas inte i överinstansen eftersom Region Gotland inte överklagat.

Samtidigt återoppar Nordkalk vattenavledningen till Region Gotland som en skyddsåtgärd och utgår från att vattnet tas emot. Här finns en möjlighet för Region Gotland att driva frågan om överenskommelse kring vattenkvaliteten som ett parallellt spår.

Ärendebeskrivning

Vid prövningen i Mark- och miljödomstolen hade Region Gotland ingen erinran mot att tillstånd meddelades, förutsatt att Nordkalk åtog sig vissa åtaganden avseende kvaliteten på det vatten som avleds från Pall 2-sjön. Domstolen föreskrev dock inget villkor till skydd för enskilda brunnar, utan hänvisade eventuella skador till hantering som oförutsedd skada. Inte heller infördes något villkor om reningsgrad för det vatten som Region Gotland kan komma att ta emot.

Domstolen bedömde att verksamheten inte äventyrar miljökvalitetsnormen för kustvattenförekomsten Kappelshamnsviken. Även om nyttjande av vattnet som dricksvatten ansågs resursmässigt viktigt, bedömdes det inte skäligt att ålägga bolaget kostnaden för rening. Eftersom Region Gotland inte överklagat avslaget på yrkandet om vattenrening, prövas frågan inte av Mark- och miljööverdomstolen.

Nordkalk hänvisar dock till vattenavledningen till Region Gotland som en skyddsåtgärd i sin argumentation om att miljökvalitetsnormen inte påverkas. Bolaget agerar därmed som om Region Gotland kommer att ta emot vattnet. Inom denna fråga finns ett utrymme för Region Gotland att motivera Nordkalk att träffa en överenskommelse om vattenkvaliteten.

Bedömning

Region Gotland har inga vattentäkter inom det av Nordkalk angivna influensområdet, vilket innebär att den kommunala vattenförsörjningen inte riskerar att påverkas. Förvaltningen bedömer att Region Gotlands avtalsposition gentemot Nordkalk är svag inom ramen för den pågående rättsliga prövningen.

Förvaltningen bedömer att det finns två scenarier.

Scenario 1: Region Gotland meddelar Mark- och miljööverdomstolen att man inte avser att ta emot vattnet vid utebliven överenskommelse. Detta kan negativt påverka Nordkalks möjligheter till framgång och i förlängningen leda till att tillståndet upphävs. Ett upphävande skulle innebära att Nordkalk förlorar rätten att bortleda grundvatten och därmed möjligheten att leverera vatten till Region Gotland.

Scenario 2: Region Gotland godtar den kvalitet som finns i Pall 2-sjön mot bakgrund av Mark- och miljödomstolens bedömning att verksamheten inte äventyrar miljökvalitetsnormen för Kappelshamnsviken. Det innebär att Region Gotland måste investera i ett mer avancerat dricksvattenreningsverk för att vattnet uppnår dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter.

Förvaltningen föreslår att tekniska nämnden godtar den kvalitet som finns i Pall 2-sjön, som en potentiell framtida resurs för dricksvattenproduktion.

Barn- och genusperspektiv - Behov av dricksvatten är likvärdigt för alla boende och besökare på Gotland.

Landsbygdsperspektiv - Föreslagen användning av täktvatten har ingen konkurrens som till exempel påverkan på lantbruk.

Ekonomisk konsekvensanalys - Ekonomisk konsekvensanalys för produktion av täktvatten fördyras vid okänd kvalitet.

Miljö- och klimatperspektiv - Möjligheten till nyttjande av vattnet från Pall 2-sjön för dricksändamål är viktigt ur resursändamål.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-02-17
Föreläggande från MÖD aktbilaga 94 i Mål M 1104-25
E-post från RGs advokat ang. Nordkalks pågående tillståndsprövning
RS utkast till yttrande

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth
Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Skickas till
Regionstyrelsen